

Raport stiintific al proiectului
CNCS PN-II-ID-PCE-2012-4-0272, Contract nr. 63 din 2/09/2013
Pentru perioada 1.01.2016-30.09.2016

Director de Grant: Monica BRINZEI
Implementat la Universitatea Babes-Bolyai, Cluj-Napoca
Centrul de Filosofie Antica si Medievala

In ultimele 9 luni (Ianuarie-Septembrie 2016) toti membrii echipei si-au concentrat atentia inspre finalizarea editiei pentru partea de text alocata in proiect. Un moment extrem de dificil a fost acela de a stabili sursele explicite ale textului. Pentru toti membrii echipei acest proces a fost caracterizat ca un adevarat ‘challenge’ deoarece el a necesitat cautarea cu multa migala a unor surse eclecticive pe care autorul medieval le-a utilizat si nici unul nu avea o experienta anterioara in sensul acesta. Asadar au fost necesare citeva reuniuni ale echipei in care sa stabilim o strategie metodologica in folosul tuturor.

Unele surse precum cele din autori filosofi : Aristotel, Averroes, Avicena etc., sau autori teologi de referinta : Petrus Lombardus, Bonaventura Henry din Gant, Adam Wodeham, Gregoire de Riminietc., au fost stabilite in conformitate cu editiile critice de referinta a acestor magistri in masura in care ele sunt disponibile si accesibile. In acest sens toata echipa a beneficiat de un stagiul la Paris unde fiecare membru a avut acces la documentatia necesara.

Textul lui Altavilla prezinta deasemenea si o serie de surse rare din autori contemporani care nu au beneficiat inca de editii critice. In cele mai fericite cazuri, de exemplu Robert Holkot sau Thomas de Strasbourg am folosit editiile sale incunabule sau post incunabule. In alte cazuri, de exemplu : Godescalc de Nepomuk (autor cistercian prezent doar cu citiva ani inaintea lui Altavilla la Colegiul Bernardinilor) s-a folosit in identificarea pasajelor citate direct sursa manuscrisa (ms. Kralow, B. Jagellona 1499). Bineinteles acest tip de cautare a necesitat un volum de munca mai mare, dar obtinerea rezultatelor a fost indeajuns de gratifianta pentru membrii echipei caci momentele penibile de cautare au fost imediat uitate. De asemenea aceasta etapa de cautare a surselor ne-a permis sa finalizam editia, iar in momentul de fata suntem in faza de corecturi finale. O verificare atenta si riguroasa a materialului produs se impune.

In aceasta perioada finala a proiectului o alta etapa importanta a fost finalizarea de catre fiecare membru al echipei a unui studiu doctrinal despre questiunea editata. Toate aceste studii sunt reunite in volumul : Volume Altavilla : *James of Eltville. From Paris to Vienna an intellectual journey at the end of XIVth century* acceptat spre publicare la editura Brepols in colectia *Studia Sententiarum* nr. 3. Pentru acest volum am reusit sa contactam si citiva experti internationali care ni s-au alaturat cu entuziasm si cu cite un studiu focalizat pe autorul nostru. Asadar William Courtenay de la universitatea Madison, Christopher Schabel de la Universitatea din Cipru, precum si Andrew Cuff de la Washington University ne-au oferit cite un articol. Iata aici curpinsul volumului care este in momentul de fata in lucru si pe care speram sa fie deja publicat in decembrie 2016.

Monica Brinzei : *Introduction*

William Courtenay, *James of Eltville, O.Cist., his fellow sententiarum in 1369-70, and his influence on contemporaries*

Alexandra Anisie, *Altavilla on the object of assent and the meaning of theological sentences"*.

Madalina Pantea, *The technique of "plagiarism" in James of Eltville's Commentary on the Sentences.*

Luciana Cioca, *The use of sources in Jacob of Eltville's Question 6.*

Andrei Marinca, *Latitude of Forms in James of Eltville's Sentences Commentary*

Ioana Curut, *James of Eltville on Divine Knowledge*

Daniel Coman, *Two ways of reading Anselm in the late 14th century. James of Eltville and Conrad of Ebrach.*

Alexander Baumgarten, *La réception de Godescalc de Nepomuk dans le commentaire des Sentences de Jacques d'Eltville.*

Monica Brinzei : James at Eltville at the University of Vienna

Christopher Schabel : *The Filioque doctrine in the Sentences commentary of James of Eltville*

Alexandra Baneu : *James of Eltville on Divine Will. The Commentary to Distinctions 45-48 of Book I of the Sentences*

Andrew Cuff : "*Jacobus Bernardita? James of Eltville on Free Will, Moral Responsibility, and Action Theory*"

Conclusions

Index manuscriptorum

Index authors before 1800

Index authors after 1800

Având în vedere ca echipa proiectului a fost formată din foarte mulți studenți în această etapă consemnăm și faptul că toți au reușit să își finalizeze și diplomele începute. Astfel Ioana Curut și Andrei Marinca au susținut diplomele lor de master și au fost acceptați la doctorat. Alexandra Baneu susține în ultima săptămână din septembrie lucrarea sa de doctorat intitulată « Structuri conceptuale în opera lui Pelbartus de Themeswar. Elemente de gândire scotistă în *Rosarium* ». În acest sens proiectul a avut un impact pozitiv asupra formării fiecăruia dintre membrii. Redau aici un fragment din raportul de activitate al Alexandrei Anisie care explică în ce fel participarea la proiect ca membru al echipei a ajutat-o în dezvoltarea proiectului sau personal de postdoctorat : « În cadrul școlilor de vară și al întâlnirilor de lucru organizate proiectului Altavilla m-am inițiat în paleografie și editarea textelor medievale. Fiecare dintre noi am ajuns să cunoaștem bine părțile din text a căror editare ne-am asumat-o pentru a-i putea stabili corect punctuația și sursele, exercițiu care ne-a ajutat atât la îmbunătățirea cunoștințelor de limbă latină și la familiarizarea cu problemele filosofice și teologice discutate la Universitatea din Paris în a doua jumătate a secolului 14. Exercițiul identificării și analizei surselor implicite m-a ajutat să înțeleg importanța cunoașterii istoriei unei dezbateri pentru înțelegerea doctrinei unui autor ca poziție asumată în cadrul acelei dezbateri.

Am parcurs toate etapele implicate în editarea critică a unui text, cunoștințe pe care eu le-am folosit în paralel în proiectul meu postdoctoral, în care mi-am asumat editarea critică a prologului unui text din aceeași perioadă. Toate metodele de lucru și cunoștințele acumulate în cadrul proiectului Altavilla erau imediat și direct transferabile și utilizabile în cadrul proiectului meu postdoctoral, care a parcurs aceleași etape și a necesitat aceleași cunoștințe și abilități. Din punct de vedere doctrinal am lucrat pe teme conexe (raportul dintre filosofie și teologie; obiectul cunoașterii și al credinței; cunoașterea esenței divine în cadrul viziunii beatifice) și am putut vedea modul în care temele alese sunt tratate de doi autori care scriu la aproximativ 11 ani distanță și se raportează la un fond comun de surse. Proiectul meu a fost posibil și datorită bibliografiei la care am avut acces în deplasările și stagiile de cercetare organizate în cadrul proiectului Altavilla, și datorită cărților din biblioteca centrului, cumpărate tot în cadrul acestui proiect. (Reluat din raportul de activitate, Septembrie 2016, Alexandra Anisie).

Pe langa membrii proiectului si directorul de proiect a reusit in aceasta etapa finala a proiectului sa finalizeze lucrarea sa de abilitare care trateaza implicit si despre subiectul proiectului si care va fi sustinuta pe 2 octombrie 2016 la Universitatea Babes-Bolyai Cluj-Napoca in fata unui juriu international format din: prof. Christopher Grellard (EPHE-Paris), prof. Dominique Poirel (CNRS-IRHT), Conf. Alexander Baumgarten (UBB-Cluj-Napoca), prof. Virgil Ciomos (UBB-Cluj-Napoca).

Asa cum am anuntat in programul echipei la semnarea contractului acestui proiect un obiectiv al finalului proiectului a fost acela de a construi un nou proiect. In acest sens ne-am propus in faza finala a proiectului ca echipa sa se reuneasca si pe baza experientei acumulate sa identificam un posibil subiect pentru un nou proiect. Dupa cateva sedinte de 'brain-storming' echipa a decis ca un nou santier cu un potential deosebit din punct de vedere al cercetarii si care sa dea continuitate formatiei in paleografie, ecclotica, istoria universitatilor medievale sa fie studiul manuscriselor universitare medievale, conectate cu universitatea din Vienna, conservate in Biblioteca Universitatii din Basel. Astfel in iunie 2016 echipa noastra a finalizat propunerea proiectului RISE (The Rise of an Intellectual Elite in Central Europe: Making Professors at the University of Vienna, 1389-1450) in scris in competitia : PCCF-2016-0011, inregistrat cu codul : PN-III-P4-ID-PCCF-2016-0064. Titlul si rezumatul proiectului : Nasterea elitei intelectuale in Europa Centra. Formarea profesorilor la Universitatea din Viena (1389-1450) Rezumat : Scopul proiectului RISE este de a oferi acces la un corpus inedit de materiale, pe care l-am descoperit recent in colectia de manuscrise a bibliotecii Universitatii din Basel (provenind inițial din conventul medieval dominican din Basel) și care va arunca o lumină nouă asupra înființării Facultății de Teologie din cadrul Universității medievale din Viena. Facultatea de Teologie din Viena a jucat un rol crucial în dezvoltarea învățământului academic în Europa de Est în secolul al XV-lea; aceasta este intim legată de istoria intelectuală românească, fiindcă o parte din primii studenți ai universității au venit din Transilvania. Obiectivul proiectului RISE va fi îndeplinit prin identificarea, editarea și analizarea unor texte până acum neexplorate, conservate în biblioteca Universității din Basel. Pe baza acestui material, proiectul RISE va produce primul studiu exhaustiv al ideilor și exercițiilor academice ale primilor profesori ai Facultății de Teologie de la Universitatea medievală din Viena. Proiectul RISE va atribui mai multor autori texte până în prezent neglijate, va deschide noi perspective asupra autorilor despre ale căror lucrări se credea că sunt pierdute și va ilumina sistemul academic din care provin aceste texte. Derulând și dezvoltând o investigație prin intermediul unei metodologii interdisciplinare (paleografie, codicologie, istoria textelor și a bibliotecilor medievale, transmitere de cunoaștere, filosofie și teologie medievală), proiectul RISE promite să schimbe considerabil viziunea curentă asupra originii predării în Viena. Acest proiect va oferi unei echipe românești de cercetare oportunitatea de a aduce o contribuție semnificativă la cercetarea internațională.

O posibila reusita a acestui proiect va asigura o continuitate importanta echipei formate in proiectul de fata si va avea un impact decisiv studiilor medievale din Romania.

In semn de Epilog proiectul nostru se inchide cu un colocviu international, mai precis concoviul Societatii Internationale de Studii ale Filozofiei Medievale (SIEPM) ce va avea loc la Cluj in perioada 26-30 septembrie 2016 si unde sunt anuntati ca participanti cei mai importanti medievisti din lumea intreaga (America, Brazilia, Franta, Olanda, Irlanda, Germania, Elvetia, Italia, Polonia, Belgia, etc.) In cadrul acestui colocviu in care intreaga echipa este investita in organizarea manifestatiei avem si doua comunicari si anume cea a Ioanei Curut si cea a lui Andrei Marinca care vor face vizibile niste rezultate obtinute pe durata proiectului. La finalul colocviului directorul de proiect va prezenta in fata tuturor intr-o sesiune speciala rezultatele obtinute in ultimii 3 ani in cadrul proiectului.

